

Influența mass-mediei asupra copilului - implicații în determinarea comportamentului violent

Educația copiilor este, poate, cea mai mare responsabilitate pe care o are omul în viață, activitatea care ne poate procura cele mai mari bucurii sau, dimpotrivă, dezamăgiri. Formarea personalității copilului depinde de noi, adulții, cei care ne aflăm în preajma lui zi și noapte.

Știm cu toții că un copil care nu are discernământ nu se poate opune. De aceea este foarte important să fie apărat de mijloacele care îi pun în pericol sănătatea mentală și viitorul. Un copil singur nu poate să se protejeze în fața unor mijloace moderne care îi fascinează, ajungând chiar până la dependență. Ei nici măcar nu bănuiesc pericolul și nu-și pot imagina consecințele. Rolul părinților este tocmai acela de a-i apăra și călăuzi pe cei mici până când vor căpăta discernământul necesar ca să se descurce singuri în viață. Desigur este mult mai simplu să-i abandonăm în fața unui ecran ca să ne vedem de treabă.

Este necesar să găsim soluțiile cele mai potrivite pentru a ieși din criza în care ne-a adus modul de viață pe care îl impune societatea de consum. De înțelegerea acestui lucru, de adoptarea unei atitudini responsabile în educarea copiilor noștri și în desfășurarea vieții de familie depinde viitorul acestor copii și al nostru, al tuturor. Altfel vom deveni spectatorii și victimele unei revărsări de violență, al cărei debut și-a făcut deja apariția.

Violența ocupă unul dintre primele locuri, ca pondere, pe canalele TV din întreaga lume. Deși, în ultimii ani, fenomenul violenței pe micul ecran a atras cele mai multe dezbateri publice, critici și sancțiuni, televiziunea continuă să transmită din ce în ce mai multă violență, iar telespectatorii din toată lumea, mai ales tinerii, caută cu aviditate aceste programe.

Faptul că violența din media constituie una dintre cele mai importante cauze ale violenței în lumea reală este dovedit în peste 1000 de studii și articole apărute în diferite colțuri ale lumii. Din majoritatea cercetărilor efectuate, rezultă că violența de la televizor are următoarele efecte: facilitează agresivitatea și comportamentul antisocial, dezvoltă insensibilitatea la violență sau la victimele violenței, intensifică percepția telespectatorilor că trăiesc într-o lume periculoasă în care ei pot deveni victime.

Fiecare post de televiziune are cel puțin un film „de acțiune” în grila zilnică de programe, iar buletinele de știri și ziarele transformă orice eveniment violent într-o știre de senzație.

Copiii devin foarte ușor victime ale violenței în primul rând, pentru că mintea lor nu le permite să analizeze critic informațiile primite, în al doilea rând, deoarece sunt la vârsta la care personalitatea lor este în formare și asimilează tot ceea ce văd în jur. La aceasta se adaugă faptul că au foarte ușor acces la televizor - de departe cel mai mare furnizor de violență dintre sursele mass media .

Comportamentul violent poate avea multiple cauze: biologice, psihologice, sociale, economice. De aceea, este dificil să separi efectele violenței media de influența celorlalți factori. Cu toate acestea, cele peste 100 de studii din ultimii 40 de ani au demonstrat următoarele: copiii care privesc mai mult la televizor (peste patru ore pe zi) tind să-și rezolve conflictele mai agresiv decât ceilalți; de asemenea, cu cât copiii încep să privească la televizor de la o vârstă mai fragedă, cu atât sunt mai predispuși să comită acte de violență mai târziu. Vizionarea îndelungată a programelor de televiziune poate avea efecte deosebit de nocive asupra copiilor, asta cu atât mai mult, cu cât unii părinți își lasă copiii să stea cumiți în fața televizorului în timp ce ei își fac treburile. Un fapt îngrijorător este și acela că două treimi dintre copii nu găsesc pe nimeni acasă când vin de la școală, întrucât părinții sunt la serviciu. Astfel, ei pot să urmărească orice program, indiferent de avertismentul din josul ecranului.

S-ar crede că cei mici învață din filmele pe care le privesc că forțele binelui vor învinge întotdeauna răul și deci, teoretic ar trebui să nu reprezinte nici un pericol în a le urmări. Dimpotrivă, tocmai faptul că eroii din filme au puteri speciale îi face pe copii să le imite comportamentul și să învețe că agresivitatea e o soluție acceptată în rezolvarea oricărei probleme. Micuții nu văd alte trăsături de caracter pozitive. Ei apreciază la eroi mai mult duritatea, fiind preferați pentru statutul lor de războinici și justițieri.

Imaginați-vă că, la televizor, un copil vede un erou care primește o lovitură foarte puternică, dar acesta nu pățește nimic. E posibil ca micuțul să creadă că, lovindu-l astfel pe prietenul său de joacă, nici el nu va fi rănit. Iar cele ce urmează vor șoca și mai mult! A lăsa un copil de trei-patru ani să privească un film în care, în primele 90 de minute, se familiarizează cu un personaj și apoi, în ultimele 30, privește neputincios cum acesta este omorât cu brutalitate, este ca și cum i-ai prezenta un nou prieten, l-ai lăsa să se joace cu el și apoi l-ai ucide în fața lui. Asta deoarece, când văd la televizor pe cineva împușcat, înjunghiat, violat, brutalizat, copiii cred că se întâmplă în realitate. Și copiii noștri asta văd de câteva ori pe zi..

Părintele are un rol important în diminuarea acestor influențe negative, de aceea trebuie limitat timpul petrecut în fața televizorului. E recomandabil să vezi măcar un episod din programul lui preferat. În felul acesta, afli ce urmărește și poți discuta despre ce se întâmplă acolo. Când vezi un incident violent la televizor e necesar să discuți despre ceea ce a cauzat comportamentul agresiv al persoanei respective. Ar trebui să mai spui că acel comportament nu este caracteristic adulților, pentru că ei își rezolvă în alt mod conflictele: discutând, negociind, îndeamnă copilul să spună cum ar mai fi putut acționa persoana din film sau ce alte soluții nonviolente ar fi avut la îndemână. Trebuie să-i explici că anumite secvențe nu sunt reale, că oamenii respectivi nu au fost loviți sau uciși, însă dacă acest lucru li s-ar întâmpla în realitate, ar fi răniți foarte grav. Interzice-i să se uite la programele care ți se par prea violente. Dar, de fiecare dată, oferă-i copilului o explicație pentru decizia luată.

Altfel, va înțelege interzicerea ta ca pe o pedeapsă, nu ca pe un lucru făcut spre binele lui. Încurajează-l să se uite la documentare și programe educaționale de tipul celor care prezintă viața plantelor și animalelor. Imaginați împreună activități plăcute, care să înlocuiască privitul la televizor, sau faceți împreună diverse treburi prin casă. Este preferabil ca tu însăși să fii un model pentru copilul tău și să-ți investești timpul în activități mult mai sănătoase decât privitul la televizor.

Cea mai afișată acuzație împotriva televiziunii este următoarea: descrierea violenței crește violența stradală. Aproape fiecare casă din România are un televizor în casă, unele familii chiar două sau mai multe. Într-un studiu american s-au enunțat următoarele două concluzii: prima, copilul vede la televizor într-un an, în medie, cam 10.000 de scene violente; iar a doua, pe când un copil absolvă liceul, el a văzut deja la televizor aproximativ 18.000 de morți violente. Acum, cum ne afectează pe noi, individual și colectiv, toată această mass-media care promovează violența? Urmărirea la televizor a scenelor de violență tinde să dezvolte și să activeze comportamentul agresiv. De asemenea, expunerea repetată la violență, sporește acceptarea de către noi a violenței ca pe un mod legitim de a rezolva problemele. Apoi, această acceptare se implementează în psihicul social al copiilor și al nostru.

Televiziunea ne fură timpul, având asupra noastră o putere hipnotică, împiedicându-ne să ieșim sau să facem altceva. Televiziunea scurtează durata de atenție concentrată. De asemenea ne reduce inteligența, induce dependența și nutrește în noi neliniști rasiale – „noi suntem mai buni ca ei”. Ce s-ar putea argumenta împotriva unor canale ca Discovery, Animal Planet, Național Geographic? Folosit cum trebuie televizorul poate fi o resursă educațională pozitivă, anume, că părinții nu ar trebui să folosească televizorul ca înlocuitor al educației pe care ei sunt datori să le-o dea copiilor lor. Folosirea televizorului pentru copiii din clasele mici în procesul de predare-învățare este benefică, însă o astfel de metodă în educație este mai puțin eficientă când ne referim la studenți, decât de exemplu, interacțiunea personală cu clasa.

Avem nevoie de „alfabetizare” cu privire la media, de conștiința interactivității noastre comune, așa încât să luăm decizii personale și comunitare cu privire la audio-vizual pentru a sluji cel mai bine, binele. Televizorul este doar încă unul din vehiculele noastre pe care le putem duce oriunde vrem; noi suntem pe locul șoferului. Cred că o atitudine mai pragmatică, mai modestă se impune. Nu putem reduce efectele negative ale noilor medii, decât dezvoltându-le efectele pozitive. În felul acesta vom putea înțelege cum ne putem dezvolta odată cu ele fără să ne pierdem pe noi înșine.

În opinia psihologului Mihail Militaru, este foarte important ca părinții să nu interzică accesul copilului la televizor, pentru ca efectul obținut ar fi exact opus. Apare, în acest caz, tentația „fructului oprit” și copilul va urmări cu și mai mult interes emisiunea în discuție.

De asemenea, psihologul consideră că părinții trebuie să discute cu cel mic pentru a afla care este factorul care îl motivează să urmărească programele respective. „De cele mai multe ori, copiii urmează anumite modele pe care le văd în familie”, subliniază doctorul Militaru.

Au existat numeroase studii legate de influența violenței de la televizor asupra comportamentului copiilor. Multe dintre cercetări au confirmat existența unei conexiuni între comportamentul agresiv al copiilor și viitorilor adulți și violența din programele TV.

Nu toate filmele, emisiunile, jocurile au efecte puternic negative. Este foarte probabil ca un copil să devină mai agresiv, dacă se identifică cu personajul violent dintr-un film sau spectacol. Dacă acel personaj devine modelul său și dacă acesta folosește metode neortodoxe pentru rezolvarea conflictelor, atunci este foarte posibil ca și copilul să îi copieze comportamentul. De exemplu, dacă un copil observă că personajul său favorit devine agresiv atunci când este persiflat, atunci și el când se va găsi într-o situație similară va copia modelul comportamental.

Violența TV poate trezi sentimente de frică în sufletul copilului, iar efectele sunt de lungă durată. În plus, s-a dovedit că persoanele care se uită mult la televizor cred că lumea este mai periculoasă decât în realitate. Anxietatea, depresia, stresul post-traumatic sunt câteva dintre efectele de lungă durată ale expunerii la mesaje violente.

Deci, care sunt prin urmare, efectele acestui bombardament cu mesaje violente, ale acestei violențe care, prin vizionare, devine experiența cotidiană a omului modern?

Oamenii ajung să supraestimeze prezența violenței în lumea reală. Sporește sentimentul fricii, al insecurității în fața pericolului văzut ca iminent.

Trăind permanent sentimentul unei agresiuni potențiale, oamenii nu numai că devin mai stresați, mai irascibili, dar se și pregătesc să răspundă cu violență, în legitimă apărare, la un eventual atac. Prin aceasta, comportamentul violent se insinuează în imaginația individului care se îndreptățește să-l folosească pentru a preîntâmpina riscul.

Indivizii percep această violență ca pe o componentă legitimă și implicită a instituțiilor sociale. Lumea în care trăim este una violentă. Violența devine deci mijloc și necesitate .

Apare o desensibilizare a oamenilor în fața violenței, durerii și suferinței; violența devine, tot mai mult un mijloc dezirabil pentru rezolvarea problemelor și impunerea intereselor, pentru dobândirea plăcerii sau a confortului dorit.

În consecință, violența de la televizor devine periodic inamicul public numărul unu. E mijlocul cel mai la îndemână pentru a nu mai căuta adevăratele cauze ale agresiunilor de tot felul din școli și ale creșterii violenței juvenile, în general.

BIBLIOGRAFIE:

TEODORESCU CRISTIAN - „Violența de la televizor”

GEORGHE VIRGILIU,

CRIVEANU NICOLETA

-„Efectele micului ecran asupra mintii copilului”

prof. înv. primar Violeta Carmen TĂLPĂU
Școala Gimnazială ”Constantin Găvenea” Tulcea